1938 ий 3 ФЭВРАЛЬ № 11 (394) Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвээз коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

АПЭЛЛЬАЦИИ-ШАМЫЧЫМ БЎРОКРАТЛА ОНЧЫМАШЛАН МУЧАШЫМ ЫШТАШ

ВКП(б) ЦК-н йанварьыштэ эртышэ Плэнумжо „Партий гыч коммунист-шамычым лукмо годым парторганизаций-шамычын йоҥылышыжт, ВКП(б) гыч лукмо-шамычын апэлльацийышт дэк формальнэ-бўрократический отношэньэ нэргэн да нинэ ситыдымаш-шамычым корандымэ шотышто мэр нэргэн" пэнгыдэ пунчалым лукто.

Тидэ пунчал лэнинский комсомолланат улыньэк касатла. ВКП(б) ЦК Плэнумын пунчалжэ кажнэ комсомол организацийын, чыла комсомолэцын рэволюционно бдитэльностьыштым вўлталмаштэ да калык тушман кашак вашталэш кучэдалмаштэ идэйно вооружатла. Тидэ историчэский пунчалым кажнэ комсомолэц раш палэн шогыжо. Тидлан Плэнумын пунчалжым общо комсомол погынымашлаштэ, политкружоклаштэ кэлгын тунэммашым организоватлаш кўлэш.

ВКП(б) ЦК Плэнум пунчалыштэ ончыктымо гай факт-шамыч мэмнан рэспубликысэ комсомол организацийыштат улыт. Посна райкомол-шамыч комсомолэц-шамычым кўлэш сэмын, сэрйозно тэргэн налдэ ВЛКСМ гыч огулдо луктэдат. Звэнига райкомол да тудын сэкрэтарьжэ Салмин йолташ ик пычырик жапыштэ комсомол гыч 60 йэҥым луктын. Нунын коклаштэ шукышт клэвэтник, пэрэстраховщик кашакын шойашт почэш лукталтыныт. ВЛКСМ Торйал райкомышто 3 комсомолэцым 3 тылзылан члэнский в з н о с ы м тўлыдымылан ВЛКСМ гыч дажэ заочно луктыныт. Тыгай факт-шамычым моло районлаштат йатыр ончыкташ лийэш.

Чэстнэ комсомолэц-шамыч ўмбак „бдитэльность" амал дэнэ клэвэтнический, провокационный матэриалым погышо-шамычлан рэшитэльный мэрым ыштыман.

ВКП(б) ЦК Плэнум партийнэ организаций-шамыч дэч улшо политик титак-шамычым пэш вашкэ тўрлатэн шукташ трэбытлэн. Тидэ трэбытлымаш улыньэк комсомол организаций-шамычлан огэ тэльнэ ончыман.

Викак каласаш, тидэ трэбованьэ мэмнан рэспубликысэ комсомол организацийыштэ Обком гыч тўҥалын райком мартэ чыташ лийдымын бэзобразнэ шукталтэш. ВЛКСМ Обкомышто 1937 ий ийуль тылзыштак пурышо 43 апэлльаций ончыдэ кийа. 1937 ий октьабрь тылзэ дэч вара улыжат 14 апэлльацийым гына ончымо. Кызыт Обкомолышко апэлльацийым пушо кэчын 5-6 йэҥ коштэш, но ВЛКСМ Обком пэлэнсэ комсомолыш пуртымо да ВЛКСМ гыч лукмо комиссий дэч нимогай отвэтым н а л ы н ок кэрт. Тидэ шотышто эн ондакак ВЛКСМ Обкомын б ў р о да н у н ы н сэкрэтарьжэ-шамыч Рāбчиков дэн Кондрāтьэв йолташмыт титакан улыт. Нуно тидэ кугу политичэский пашам вуйлаташ „жапым муын" огытыл. ВЛКСМ ЦК пунчалжэ почэш комсомолыш пуртымо да ВЛКСМ гыч лукмо комиссийым Обкомын кокымшо сэкрэтарьжэ вуйлатыман ыльэ. А Кондрāтьэв йолташ гын, тидын нэргэн шоналтэнат ончэн огыл. Тидэ пашам Рāбчиков дэн Кондрāтьэв йолташмытын бэзотвэтствэннэ ончымышт дэнэ комиссий вуйлатышэ Пинайэв да пытартыш жапыштэ Кротов йолташмыт тидлан кўлэш политичэский значэнийым придаватлэн огытыл.

Тэвэ нинэ ончыктымо сэрйозно ситыдымаш-шамычым ВЛКСМ члэн-шамычын судьбашт дэк прэступно - лэгкомыслэннэ да бўрократичэский относитлымэ дэнэ вэлэ умландараш лийэш.

Комсомолын йатыр вуйлатышыжэ да посна комсомолэц-шамыч ындэ калык тушман кашакым разоблачитлэн пытарымэ, тыгэжэ кучэдалмашым чарныман, манын шонат. Тидэ—йоршэш йоҥылыш! Кызыт калык тушман да нунын пособникышт вашталэш кучэдалмаш эшэ вэлэ вийанэш, тўрлö подлый сволоч кашак мэмнан партий да пийалан калык вашталэш у формо дэнэ кучэдалаш тўҥалыт, нуно шорык коваштым чийшэ пирэ гай лийыныт. Садлан мланна ВКП(б) ЦК Плэнум трэбытлымыжэ сэмын рэвольуционно бдитэльностьым эшэ чот пўсэмдыман, маскироватлалтын партийэш да комсомолэш аралалташ тыршышэ тушман клэвэтник кашакым йöршэш разоблачитлэн пытарышаш вэрч кучэдалаш пўтынь комсомолым тарватыман.

Пэрвой Созыв СССР Вэрховный Совэтын Пэрвой Сэссийжэ

СССР ПРАВИТЭЛЬСТВЫМ ОБРАЗОВАТЛЫМЭ НЭРГЭН В.М.МОЛОТОВ йолташын ойлымыжо гыч

(М о л о т о в йолташлан прэдсэдатэльствуйущийын мутым пумэкшэ, залыштэ чылан шогалыт, рўжгэ сотым кырат. Сово кырымаш овацийыш кусна, овацийик мыньар минут шуйна. Вэрла гыч йўк: „Сталин йолташын эн лишыл соратникшылан—Молотов йолташлан—„Ура". Рўжгэ с о в о кырымаш, „Ура" кычкырымаш).

Дэпутат йолташ-шамыч! Вэрховный Совэт мланэм Калык Комиссар - шамыч Совэтын составшым пэнгыдэмдаш пуаш поручитлыш. Шкэнжын тидэ пунчалыштыжэ Вэрховный Совэт Правитэльствым образоватлымэ шотышто вопрос дэнэ прэний каймэ годым дэпутат - шамычын ойлымо критичэский замэчаньыштым шотыш налаш кўштыш. Умлалтэш, лач тыжэчын м ы й ы н прэдложэньэм - шамыч лэкташ тўҥалыт.

Калык Комиссар-шамыч Совэт составыш кусныкмо дэч о н ч ы ч, мланэм дэпутат - шамыч—**Ждановын, Багировын да Косиорын** тыштэ ойлымо критичэский замэчаньэштым шогалаш вэрэштэш. Нинэ йолташ-шамыч шкэньыштын ойлымаштышт йатыр Наркоматын пашашт нэргэн шогальыч. Мый о й л ы ш а ш улам, нунын критичэский замэчаньышт дэнэ Калык Комиссар - шамыч Совэт пўтыньэк кэлша.

Вэс эл паша Калык-Комиссариат пашан йужо могыржо нэргэн вопрос гыч тўҥалам. Тыштэ мом ончыктымо ыльэ Жданов йолташ паламдыш: Вэрховный Совэт да тудо, Лэнинградысэ шэмэр-шамычын прэдставитэльжэ сэмын, Совэт правитэльствын млянна тынысльыкым обэспэчитлышэ внэшнэ политикшэ эртарымым тичмашынак поддэрживатлат. Тидэ политикым Вэс эл паша Калык Комиссариат сэнымаш дэнэ аралэн да практичэски шуктэн шога. Но тудо тидэ шотышто ўмыл могырлан шотлыдэ кодаш лийдымэ йужо момэнтым ончыктыш.

Тэвэ, примэрлан, Совэт Ушэмыштэ иностраннэ консул-шамыч шотышто вопрос.

Признатлаш кўлэш, тидэ вопрос дэнэ мэ пытартыш жап мартэ кўлэш сэмын заниматлэн огынал. Тидын годымак, тидэ вопрос вниманьым заслуживатла да, конэчно, эн ончычак Наркоминдэлын вниманьыжым заслуживатла. Чынак, Совэт Ушэмыштэ йатыр государствыжын моло государствэ-шамыч шотышто посна положэньым да прэимущэствым заслужитлыдымыжо иностраннэ к о н с у л ь с т в ы ш т утыж дэнэ улыт. Иностраннэ государствэ кокла гыч йужыжо, тудын шотышто Совэт Ушэм дэк дружэствэнный м а н ы н нигузэат признатлаш лийдымэ-шамычат, нинэ консульствыштэ Совэт Ушэмын нинэ государствылаштэ кучымыжо дэч утларак кучат. Тидэ могай оснований дэнэ манын йодылтэш?

Мэмнан элыштэ й у ж о иностраннэ консул-шамыч нэпозволитэльный пашам ы ш т э н ы т, шпион дэн врэдитэльский х а р а к т э р а н тушман, антисовэтский пашам ыштэныт,—тидат чын. Умбакыжым тыгай положэньым чыташ, мутат укэ, ок лий.

Тидэ вопросышто тичмашынак рашлыкым пушашлан мый увэртарышаш улам: тидэ шотышто икмыньарак мэр кызытат ышталтын, Новосибирскышто да Одэсышто ик мужыр йапонский консульствым п э т ы р ы м э. Тугак Харьков дэн Тбилисиштэ ик мужыр польский консульствым пэтырымэ. Вич гэрманский консульствым пэтырымэ: Лэнинградыштэ, Харьковышто, Одэсыштэ, Тбилисиштэ да Владивостокышто. 15 йанварьлан тидэ шукталтынат ыльэ. Адак йатыр консульствым пэтыраш кўлэш: Италийын, Иранын Турцийын, Авганистанын, Латвийын да моло эл-шамычын йатыр консульствыштым пэтыраш кўлэш.

Кудым иностраннэ консульство шотышто Жданов йолташын замэчаньыжым Пўтынь Вэрховный Совэт дэнэ дружно поддэрживатлымэ Калык Комиссар-ша-

(Умбакыжэ 2-шо могырышто)

XVI Созыв ВЦИК IV Сэссийым ўжыктымö срок дэн ончышаш паша нэргэн

Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт Прэзидиумын пунчалжэ

Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт Прэзидиум пунчалэш:

1. XVI Созыв ВЦИК IV Сэссийым 1938 ий 14 фэвральыштэ Моско олаш ўжыкташ.

2. Сэссий ончышаш тыгай паша порьадкым утвэрдитлаш:

„РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэний проэкт". Докладчик Н. А. Булганин йолташ.

Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт прэдсэдатэль М. КАЛИНИН.

Всэроссийский Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт сэкрэтарь олмэш ВЦИК Прэзидиум члэн А. АРТЬУХИН.

Моско, Крэмль. 1938 ий 28 йанварь.

Пэрвой Созыв СССР Вэрховный Совэтын Пэрвой Сэссийжэ

СССР правитэльствым образоватлымэ нэргэн

В. М. МОЛОТОВ йолташын ойлымыжо гыч

(УМБАКЫЖЭ)

мыч Совэт тичмашынак шотыш налэш да тидэ шотышто лишыл жапыштэ чыла кӱлэш мэрым ышта. (**Сово кырымаш**).

Тыштэ тугак кок государствэ—Йапоний дэнэ да Франций дэнэ мэмнан взаимоотношэний шотышто замэчаньэ ышталтын ыльэ.

Эн ончычак, йапон правитэльствын да палыдымэ огыл, но чынакак марионэточный Манчжоу-Го-н бэсцэрэмонно йужо агэнтшэ-шамычын повэдэнийышт шотышто Йапоний дэнэ мэмнан взаимоотношэньына шотышто.

Тэ шинчэда, йолташ-шамыч, Совэт правитэльствылан Йапонский дэн Манчжурский власть-шамычын чыташ лийдымэ йужо дэйствийышт ваштарэш ик кана вэлэ огыл протэстоватлаш вэрэштын. Совэт Ушэмыштэ Йапоно-Манчжур власть-шамыч вэлым бэцэрэмонный прийомыштым возмущэньэ дэч посна нигӧат ончэн ок кэрт. Нуно, примэрлан, кызыт Дальний Востокышто корнышто йомшо да случайнэ Манчжоу-Го тэрриторийэш волэн шичшэ граждан авиацийын ик почтовый самольотшо шотышто мом примэньатлат, тэ шинчэда. Лач ик тылзэ ожно, 19 дэкабрьыштэ, тидэ факт, мэмнан почтовый самольотым руалтэн налмэ, совэтский кок йэҥым—льотчикым да тудын помощникшым руалтэн налмэ, да тидэ самольотышто улшо пэш шуко почтовый коррэспондэнцийым руалтэн налмэ факт лийын. Тугэ гынат, альэ мартэ Токиошко да Манчжоу-Го-шко ик кана вэлэ огыл йодмо ӱмбачат, йапон правитэльствэ дэч тидэ шотышто нимогай увэртарымашымат налын огынал.

Совэт правитэльствэ 16 йанварьыштэ Йапоно-Манчжурский власть-шамыч ваштарэш йапон правитэльствылан протэстан нотым колтыш. Тидэ нотышто кучымо совэт граждан-шамычым утарымэ да самольот дэн почтым мӧҥгэш савырымэ нэргэн мэ катэгоричэски настаиватлэна. Тушто мэмнам тыгай вашмутан рэпрэссий корныш шогалташ ынжэ тарватэ манын мэ йапон правитэльствым шижтарэна. Мэ ӱшанэна: Совэт Ушэмын интэрэсшым иностраннэ государствэ-шамычын тыгай да моло тӱрлӧ бэсцэрэмонный дэйствийышт ваштарэш тичмашынак обэспэчитлэн кэртына. Мэ тэндам, йолташ-шамыч, ӱшандарэн кэртына, мэмнан вэлым могай мэр кӱлэш лийэш гын, чылажымат мэ чынакак эртарэна. (**Кужу жап сово кырымаш**).

Франций дэнэ мэмнан взаимоотношэньына нэргэн икмыньар мут. Жданов йолташын замэчаньыжэ основатэльный улмым эшэ признаватлыдэ ок лий. Чынак, альэ мартэ, Совэт Ушэм дэн Француз рэспублик коклаштэ дружэствэнный отношэньэ улмо ӱмбачат, Францийын тэрриторийыштыжэ тыгай авантьурист дэн тыгай прэступный организаций-шамыч шканышт тӱрлӧ прийутым муыт, нуно Француз властьын шинча ончылныштак да покровитэльствышт дэнэ шкэныштын тушман антисовэтский пашаштым вишак ыштэн шогышо тэррорист дэн дивэрсант-шамычын кишкэ пыжашышт дэч моло огытыл. Конэчно тидым иностранэц-шамычлан утлэн илаш права дэнэ оправдатлаш ок лий. Йодалтэш, русский да нэрусский буржуазный происхождэньан тӱрлӧ прэступник-шамычым, Француз тэрриторийыштэ антисовэтский тэррористичэский пашам ыштэн шогышо да шкэ прэступный пашаштым Совэт дэйатэль-шамыч ваштарэш, Совэт орган шамыч ваштарэш вишак йамдылышэ-шамычым тидэ поощратлымаш кӧлан кӱлэш? Францийыштэ нинэ господа-шамычым молан тыгэ поощратлат да Совэтско-Французский дружэствэннэ пактлан кузэ тидэ соотвэтствоватла? Тидэ вопрос дэнэ мутат укэ, мэмнан Вэсэл паша Комиссариатлан заниматлашыжэ логалэш.

Совэт Ушэм ваштарэш виктаралтшэ нинэ возмутитэльнэ факт-шамычым Вэрховный Совэт кораҥгайэн ыш кэрт. Тидлан тудын тичмашынак основаньыжэ уло, тидын дэнэ кэлшыдэ ок лий. Совнарком Вэрховный Совэтын Сэссийыштыжэ тидэ вопрос шотышто ыштымэ замэчаньым шотышко налэш да Наркоминдэллан соотвэтствуйущий указаньым ышта.

Тугак тыштэ моло Калык Комиссариат-шамычын пашашт дэк тӱкнышӧ вопрос-шамычат тарвалталтын ыльэ.

Жданов йолташ Вӱд транспорт Калык Комиссариатын пашаштыжэ ситыдымаш-шамычым п а л э м дыш. Чынак Наркомвод ончылийысэ талка вӱдан ийыштэ шичмэ йошкын гыч тарванаш мэрым ышташыжэ жап шагал огыл лийын. Совнарком вӱд транспорт Калык Комиссариатлан тидэ йошкын гыч лэкташ кузэ полшыш гынат, мэ тидым альэ шуктэн ыжна кэрт. Наркомводын вуйлатымашыжэ путыракак эркын тарванылэш да пашаштэ кӱлэш сайэмдымашым альэ ок обэспэчитлэ. Наркомводысо йолташ-шамычлан ушэштарэна: вашкэ у навигаций тӱҥалэш, тудӧ иктаж кок кум тылзэ гыч тӱҥалэш. Тидэ наркомводын кызытсэ вуйлатышыжэ-шамычлан пытартыш испытаньэ лийэш. **Пахомов** йолташ, вӱд транспортын Наркомжо тидэ положэньым тӧрлатыжэ, суда-шамычым чынак ачалымэ шотышто пашам ыштыжэ, аварий ваштарэш рэшитэльнэ кучэдалмашым шарыжэ, вӱд транспортын убыточностьшым пытарышаш вэрч кӱлэш сэмын пижшэ, а тӱҥжӧ—вӱд транспорт кадрым погаш да воспитатлаш пижшэ,—тидым ышташ альэ вара огыл. Наркомводын вуйлатымашыжэ тыштэ сэрьйозный шижтарымашым нальэ, да тудо шкэ пашажым писын ок тӧрлатэ гын, шканжэ шкэ ӧпкӧлыжӧ. Водник йолташ-шамыч, нунын коклаштэ сай пашайэҥ дэн чын стахановэц-шамыч шагал огыл улыт, ситыдымаш-шамычым тӧрлатымаштэ шкэ моштымылыкыштым ончыктышаш улыт да 1938 ийыштэ ончыл транспортник-шамычлан да социализмын чын строитэльжэ-шамычлан кэлшыдын шкэ пашаштым нӧлтышаш улыт.

Тыштэ утларак чот кум общэсойузно органын, а лачак: Наркомйуст, Заготовко Комитэт дэн Искусство Комитэтын ситыдымашыштым пэҥгыдынак каласымэ ыльэ.

Багиров йолташын ойлымыжым тичмашынак об'йэктивнэ манын признатлыдэ ок лий. Тудо, Крылэнко йолташ, Йустиций Нарком шотышто ситыдымаш шамычым вэлэ огыл, но альпинизм, туризм да шахматнэ паша шотышто ойлымыжо годым тудын сай могыржымат ончыктыш. (**Залыштэ воштылмаш**). Но паша лач тушто вэт Йустиций Наркомын сай м о г ы р ж о Наркомйустын паша шотыштыжо огыл палэмдалтын ыльэ... А мланна Наркомйустын образцовый Совэт Наркомат сэмын паша ыштымыжэ кӱлэш. Наркомйуст ӱмбак мэмнан Конституций у кугу задачэ-шамычым пыштэн, но тидым Крылэнко йолташ умлэн огыл. Очыни, Калык Комиссар шамыч Совэт составым утвэрдитлымэ годым тидым шотыш налаш логалэш.

Умбакыжэ, Заготовко Комитэт гыч ыштымэ Наркомзагын пашажэ нэргэн. Заготовко Комитэт вуйлатышылан шагал огыл вэрысэ опытан, Кольцов йолташым выдвигатлэн, мэ Заготовко Комитэтын пашажэ йатырак сайэммылан ӱшанышна манын Косиор йолташ чын ончыктыш. Тугэ гынат, у вуйлатышэ Заготовко Комитэт орган-шамычым тушко шӱшкылт пурышо врэдитэль-шамыч да моло шӱкшак дэч эрыктышаш нэргэн эсогыл шкэ обӓзанностьшымат умлэн огыл. Тудо, тидэ шотышто нимогай тамым ончыктэн огыл, шкэнжым пашаштэ большэвикла ончыктэн огыл. Сандэнэ Калык Комиссар-шамыч Совэт составым утвэрдитлымэ годым тидэ фактымат шотыш налман.

Пытартышлан, Искусство Комитэт нэргэн. Тудын нэргэн тыштэ выступатлышэ дэпутат-шамыч коктын ойлышт. Дэпутат-шамыч коктынат Искусство Комитэтын вуйлатымашыжэ нэргэн критичэский ойлышт. Но нунын критичэский замэчаньышт минимальный улыт манын мый ойлэм. Искусство Комитэт вуйлатымаш шотышто паша мэмнан путыракат сай огыл. Кызытсэ вуйлатышылан **Кэржэнцэв** йолташлан пашам тӧрлаташыжэ мыньарэ мэ полшаш ыжна тӧчӧ, тудо шкэнжын чын инициативыжым да шкэ обӓзанностьшо умлымым ыш ончыкто. Тыгэжэ, Калык Комиссар-шамыч Совэтын у составшым утвэрдитлымэ годым тидэ обстойатэльствымат шотыш налаш кӱлэш.

Тэвэ йолташ-шамыч, Калык Комиссар-шамыч Совэтын составшым увэртараш куснымо дэч ончыч, мыйын ыштышаш замэчаньэм-шамыч тыгайэ улыт.

Ындыжэ правитэльствын составышкыжэ кусnаш разрэшитлыза.

Мый Калык Комиссар-шамыч Совэтын прэдсэдатэльжэ нэргэн вопросэшом шогал, Совнарком Прэдсэдатэльын замэститэльышт дэк куснэм. Кызытсэ жапыштэ Калык Комиссар-шамыч Совэт прэдсэдатэльын кок замэститэльжэ мэмнан уло, нуно тидын дэнэ пырльак Калык Комиссар-шамыч лийын шогат. Калык Комиссар-шамыч Совэтын умбакыжэ пашалан интэрэсыжлан вэрч,—а Совнаркомын пашажэ эрэак шукэмэш!—мый тидын нэргэн йодам: Совнарком Прэдсэдатэльын замэститэльжэ шамыч Наркоматысэ пашашт дэч утаралтмэ лийышт да Калык Комиссар-шамыч Совэтыштэ тичмашынак пашам ыштышт.

Тидлан кэлшышын мый тыгай прэдложэньым ыштэм:

Калык Комиссар-шамыч Совэт Прэдсэдатэльын замэститэльжылан Влас Йаковлэвич **Чубарьым (рӱжгэ сово кырымаш)**, тудым Финансэ Калык Комиссар обӓзанность дэч утарэн, утвэрдитлаш.

Умбакыжэ тыгай прэдложэньым ыштэм—Калык Комиссар-шамыч Совэт Прэдсэдатэльын замэститэльжылан Анастас Иванович **Микойаным (рӱжгэ сово кырымаш)**, Пищэвой Промышлэнность Калык Комиссар обӓзанность дэч утарэн, утвэрдитлаш.

Тыгак прэдложэньым ыштэм—Калык Комиссар-шамыч Совэт Прэдсэдатэльын эшэ ик замэститэльжым утвэрдитлаш, тудым—Станислав Викэнтьйэвич **Косиорым (рӱжгэ сово кырымаш)** Совэт Контроль Комиссий Прэдсэдатэльлан назначитлаш.

(Умбакыжэ Молотов йолташ Наркомат вуйлатышэ-шамычын фамильыштым каласкала).

Йолташ-шамыч, мланэм Наркомат вуйлатышэ шамыч нэргэн посна умылтарымашым пуаш кӱлэшлыкшэ укэ, нунын лӱмыштым мый ойлышым. Тидлэч посна нуным тэ сайын шинчэда.

Тыштэ тэндан утвэрдитлаш тӱҥалмэ Калык Комиссар-шамыч Совэтлан кугу пашам ышташ, тидлэч ожно лиймэ дэч эшэ утларак сложный задачэ-шамычым разрэшитлаш вэрэштэш. Мэмнан паша кушкэш, мэмнан задачэ-шамычат кушкыт.

Мланэм тыштэ дэпутат-шамычын посна Наркомат-шамыч шотышто ыштымэ критичэский замэчаньышт нэргэн ойлаш вэрэштэ. Наркомат-шамычын пашат вэрч Совнарком мутым куча, тидым признатлыдэ ок лий, садлан кӧра Наркомат-шамычын пашашт нэргэн критичэский замэчаньэ-шамыч Совнаркомланат палынак тӱкна. Ыштымэ замэчаньэ-шамычым Наркомат-шамыч чыланат да правитэльствэ пӱтыньэк шотыш налшаш улыт.

Наркомат-шамычын ситыдымашыштым критиковатлымым Совнарком тудын пашаштыжэ полыш дэн поддэржкым пумылан шотла да шотлаш тӱҥалэш. Тидэ критик гыч мэ тыгай выводым ыштышаш улына—сэдыгэ, Совнарком утларак лушкыдо Наркомат-шамычлан тылэчат коч да йатырак сайын полшышаш, нунын пашашт шотышто шкэ контрольжым вийаҥдышаш, пашалан отвэчатлыдымэ вуйлатышэ-шамычым жапыштэ ваштaлтышаш.

Кугу государствэннэ постлаштэ шогышо вуйлатышэ-шамыч самомньэньышт альэ самодовольствыш лупшалтшаш огытыл, критикым сэрьйозно колыштшаш улыт, пашаштэ совэршэнствоватлалтшаш у л ы т. „Мый кӱшнӧ шогэм да садлан мый чыла ужам да чыла шинчэм“ манын шонымашым мэ политичэский близорукость сэмын, чванство сэмын, бӱрократизм сэмын осудитлышаш улына.

Йолташ-шамыч, шукэртэ огыл мэталлург дэн горньак-шамычым приниматлымаштэ Сталин йолташын

(Мучаш ныльымшэ могырыштэ).

ЛИГА НАЦИЙЫН ШЎДЫМЫШӦ СЭССИЙЖЭ

М. М. ЛИТВИНОВ йолташын ойлымыжо

26 йанварьыштэ Жэнэва олаш (Швэцарий) Лига нацийын шўдымышӧ сэссийжэ почылтын.

Лига наций Совэтын 27 йанварьыштэ лийшэ засэданьыштыжэ СССР иностраннэ паша калык комиссар М. М. Литвинов йолташ ойлэн. Литвинов йолташ шкэ ойлымаштыжэ тыгэ каласэн:

„Совэт Ушэм Лига нацийын пэрвой организаторжо-шамыч шотыш ок пуро да Лига Совэтын чыла сэссийыштыжэ участвоватлэн огыл. Шкэнжын сущэствоватлаш тўҥалмыжэ гычак шкэ внэшнэ политикыштыжэ тўҥ нэгызлан, калык коклаштэ тыныслык принципым пыштэн. Совэт Ушэм Лига нацийыштэ тудын основатэльышт, да эн пэрвойак прэзидэнт Вильсонын шындымэ тўҥ задачылан сочувствоватлыдэ кэртын огыл. Тугэ гынат, тидын мартэ лийэдышэ тўньамбал тыныслык конфэрэнций-шамычын мотивышт дэн судьбаштым шинчэн. Совэт Ушэм шуко государствэ - шамыч Лигалан шындымэ тўньамбал тыныслык аралымэ задачым послэдоватэльнэ да лойальнэ шуктэн шогашлан йамдэ улмо шотыштышт шкэнжын законно сомнэньыжэ ыльэ, да садлан тидэ организацийыш ушнымо дэч ончыч тудо йатыр жап шэкланэн шогыш.

Лига наций, тынызлыкым пудыртымаштэ ик мыньарак чаракым шындэн кэртмылан ўшанымэкшэ, да Лига нацийын шуко члэнышт дэч ўжмашым налмэкшэ,— а ўжмашыштэ Лига нацийын тўҥ цэльжэ тынызлыкым поддэржатлымаш дэн организоватлымаш лийын шога да Совэт Ушэм Лигаш пураш да тудлан шкэ сотрудничэствожым пуаш ўжалтэш, манын ончыктал-тын ыльэ,—Совэт Ушэм тидэ ўжмашым шукташ да йодмо сотрудничэствым шукташ рэшитлэн. Тиддэч вара Совэт Ушэм ўмбак, Лига члэн улмыжо сэмын, ыштымэ чыла обӓзатэльствым чыла случайыштат да мучашкэ шумэш шукташ йамдэ улмыжым Совэт Ушэмын прэдставитэльжэ-шамыч зайавитлымэ дэч посна Лига Совэтын ик сэссийжат, ик ассамблэйжат эртэн огыл. Тугай случайлаштэ, кунам паша нинэ обӓзатэльствэ-шамычым чынак шуктымашкэ, Жэнэвэш коллэктивнэ принимат лымэ рэшэньым шуктымашкэ шумэк, Совэт Ушэм тидэ обӓзатэльствэ дэн рэшэньэ-шамыч дэч корангмаш амалым кычалын огыл, а мӧнгэшла, нуным лойальнэ шуктэн шогэн да йужгунамжэ шкэ собствэннэ национальнэ интэрэсшылан энгэк лийын гынат, тидым шукташ Лига члэн - шамычым чот ўжын.

Совэт Ушэм, Лиган моло члэнжэ-шамыч дэч Лига нацийын эвэнтуальнэ полышыжлан вашкэрак нуждатла манын нигунамат шотлэн огыл. Мӧнгэшла, Совэт Ушэм собствэннэ вийжылан, собствэннэ обороноспособностьшылан, собствэннэ оружийжылан, собствэннэ индустрийжын куатшылан, моло собствэннэ рэсурсыжлан да, пытартышланжэ, тудым составльатлышэ калык-шамычын пэш кугу энтузиазмыжлан патриотизмыжлан да йэдинствожлан моло государствэ-шамыч дэч шагал огыл, а утларак ўшанэн кэртэш. Совэт Ушэм Лига нацийым тынызлык инструмэнт шотышто чынжымак ик эн стойкий да нэпоколэбимый защитниклан шотлалтэш гын, тидэ шкэнжын тўньамбал долгшым, тудын сознаньыжэ дэнэ, тудын собствэннэ калыкшэ-шамычлан вэлэ огыл, но чыла элысэ шэмэр-шамычланат тынызлыкым искрэннэ обэспэчитлышаш вэрч тудын тыршымэ тўньамбал солидарностьшо дэнэ гына лийэш.

Совэт Ушэмын внэшний политикшэ всэобщий тынызлыкыш тыршышэ чотко, вийаш линий лийын шога. Тидэ политик уклон дэч, зигзаг дэч, моло государствэ - шамычын иктаж могай выходышт да сўрпризышт дэнэ тарватымэ кэнэта да кучыдымашан рэшэньэ дэч эрыкан. Сандэнэ Совэт Ушэмлан Лига наций идэйлан лойальность дэн прэданность шотышто у дэкламацийын кўлэшлыкшэ укэ. Пытарыш ийлаштэ икмыньар разочарованьым испытатлымаш лийын гынат, Лиган йужо члэнышт лэктынат гынат, Совэт Ушэм умбакыжат тыгэ шона: Лига нацийэш кодшо шуко государствэ - шамычын лойальностьышт да поро кумылышт годым Лига агрэссийын вийжым ончыкшым рудымаштэ йатырак чаракым ыштэн, а палымэ случайыштэ агрэссийым чарэн да шагалэмдэн кэртэш.

Мый ушэштарынэм ыльэ, Совэт Ушэм Лигам кок кугу государствэ кодэн каймэкышт тушко пурыш. Нинэ государствэ - шамыч тугай жапыштэ лэктын кайэныт, кунам нунын кокла гыч иктыжэ шкэ внэшний

политикшын стэржэньжылан йэҥ мландым шупшын налмашым вишак увэртарэн, а вэсыжэ фактичэски йэҥ тэрриторийыш пурэн. Тидэ Совэт Ушэмым нагльаднэ ўшандарэн: Лига наций чынжымак агрэссивнэ государствэ-шамыч могырым Лига нацийым пытараш шонэн тудын ваш тарэш чарнышэак кучэдалмаш дэнат доказатлалтэш. Нинэ государствэ - шамыч мардэж вакш ваштарэш кучэдалшэ Дон - Кихот-шамычла койыт. Лига ваштарэш нунын шкэныштынак да агэнтыштын ыштымэ интригышт доказатлат: нуно Лиган вийжылан, агрэссий пашаштэ тудын чараклаш способно улмыжлан, Лиган йужо малодушно члэнжэ-шамыч дэч утларак ўшанат.

Лиган унивэрсальностьшо нэргэн шонаш огэш чаралт, но тудым искусствэннэ мэропэийатьэ дэнэ ышташ огэш лий. Лига чыла государствым авалта ыльэ гын, да чыла государствэ-шамыч агрэссий дэч, сар дэч нуным тўньамбал вопросым разрэшитлымэ срэдства сэмын ончымашышт дэч отказатлат ыльэ гын, чынжымак каласаш, Лига нацийлан нимо ыштышашыжат укэ лийэш ыльэ да тудо очыни кўлэшыжат ок лий ыльэ. Тыгэ шонаш логалэш: Лига наций шкэнжын пактшэ дэнэ да тушакын ончыктымо агрэссий ваштарэш кучэдалмэ срэдства-шамычшэ дэнэ тугай случайлан ышталтын, кунам иктаж могай государствэ, альэ эсогыл государствэ-шамыч группо Лига нацийын идэйжэ дэч отказатла да агрэссийым кучылташ шона. Тидэ шот дэнэ, Лига наций тўҥалтыш гычак тудын унивэрсальностьшо укэлыкым альэ тудым пудыртымашым шотышко налын да шотыш налдэ кэртын огыл, тыгэжэ, ончык ужын кэртдымаш нимат лийын огыл.

Лига нацийын открытый альэ скрытый противникшэ-шамыч идэологичэский блокын жупэлжэ дэнэ лўдыкташ йӧратат. Могай идэологий нэргэн ойлалтэш?—йодмо шуэш. Конэчнэ, тудо альэ вэс государствын внутрэннэ стройын нэгызышкыжэ пыштымэ идэологий нэргэн огыл. Лига нацийын тыгай шотан идэологий блокышто лийын кэртдымэ Лига рамкэш пэш шуко тўрлӧ внутрэннэ государствэннэ идэологийан прэдставитэль-шамычын сотрудничэствышт дэнэ доказатлалтэш. Лига наций тыгай шотан идэологий дэнэ огэш занитлэ да, мый шонэм, занитлашат ок тўҥал. Тугэ гынат, вэс тўрлӧ идэологий уло, тудын сущностьшо тыштэ: улшо чыла государствын нэзависимостьшо дэн самостойатэльностьшым пагалымаштэ, нунын границыштым пудыртыдымаштэ, тўньамбал вопросым разрэшитлымэ срэдствалан кучылтмо сар дэч отказымаштэ, чыла калыкын—изижынымат, кугужынымат,—тӧр праваштым признатлымаштэ.

Нэсомнэнно, Лига наций шкэ задачыжлан ўшанлэ лийаш шона гын, тыгай шотан тўньамбал характэран идэологий блок лийдэ кодын ок кэрт. Вэс вэлым, Лига наций члэнлан шогыдымо-шамычын противоположно блокышт нэргэн ойлаш ок лий, мэ шинчэна, нунын коклаштэ ик кугу государствэ уло, кудо тўньамбал положэньыштэ Лига нацийын идэологийымак проповэдоватла. Лигаштэ шогышо альэ шогыдымо иктэ альэ икмыньар государствэ-шамыч Лиган пактшэ дэнэ осудитлымэ политикым илышыш пурташ ушнат гын, вэс паша. Агрэссийын тыгай блокшо тэорийыштэ вэлэ огыл, но дэйствийыштат образоватлалтэш гын, то тудлан тынызлыкын блокшым шотышко налашыжэ вэрэштэш. А тидыжым йэстэствэннэ, Лига наций прэставльатла. Тыштэ Лига нацийын чыла смыслжэ. (Иктаж кӧн пылышыжым пўчкэш гын, мый „блок" мутым ом настаиватлэ, тудым нунылан сайын шоктышо „ось" мут дэнэ вашталташ йамдэ улам).

Лига наций тынызлыкым йӧратышэ государствэ-шамычын блокшо альэ осьшо лийын кодэш манын, индивидуальнэ альэ групповой агрэссий ваштарэш идэологичэский, а кўлэш годым да лиймэ годым матэриальнэ шогышо блок дэнэ—тидэ Лига пактым лойальнэ шукташ тўҥалэш манын, воздэйствийым ышташ тудын кӧргэшыжэ пыштымэ чыла йӧным аралэн, Лига тынызлык инструмэнтын характэржым шкэ дэнжэ кода манын, эн изи ўшанымаш улмо годым,—Совэт Ушэм Лига наций дэк да тудын уставшэ дэк шкэнжын отношэньыжым вашталтышашлан основаньым ок уж, да уставым интэрпрэтаций индивидуальнэ огыл, а коллэктивнэ рэшэньэ-шамыч почэш вэлэ лийын кэртэш манын шотла.

Вэликобританий дэн Франций прэдставитэльшамычын кызыт гына колыштмо дэкларацийыштым саламлэн, мый зайавитлэм: Совэт Ушэм Лиги нацийым основатлышэ-шамыч дэк ушнэн ок шого да, садланак, йужо моло государствэ сэмын, тудын вэрч тынар моральнэ отвэтствэнностьым ок нумал, но тудо моло лойальнэ члэн-шамыч дэнэ ожнысо сэмынак эн кугу сотрудничэствылан йамдэ".

ИЙ ЎМБАЧ ПАПАНИН ГРУППО КУЗЭ НАЛАЛТЭШ

Главсэвморпуть начальник О. Ю. Шмидт йолташ дэнэ мутланымаш гыч

Пўтынь тўньа 8 тылзэ утла кэчэ гыч кэчыш ийын коштшо „Сэвэрный польус" станцийыштэ Совэтский исслэдоватэль-шамычын пашаштым пэш чот шэкланэн шога.

Чыла калык ныл гэрой толмым чытэн кэртдымын вуча.

Папанинэц-шамычын пашашт мыньар кужун шуйна наукылан тунар шуко матэриалым пуа. Тугэ гынат, ныл гэройым ий ўмбалан пэш шуко жаплан кодашыжэ кўлэшыжак укэ. Сандэнэ мэ шкэнан ончылан тыгай цэльым шындэна: Папанин группым ий ўмбач Грэнландий тэҥызэш, вэс сэмынжэ, Атлантичэский окэаныш лэкмыжэ дэч ончыч налаш.

Экспэдицийын планжэ тидэ опэрацийым мартыштэ эртараш йамдылалтын. „Таймыр" лэдоколэш кайшэ экспэдицийын пэрвой задачыжэ: польарнэ ий дэнэ ушнэн шогымашкэ пурымэк, лэдколышто улшо самольотым волтэн колташ лийшэ тӧр ий пасу кычалалтэш. Тидэ пашаштэ сторожэвой „Мурманецын" развэдкыжэ кугу полышым ышта. Ийгэчэ сай лиймэк тидэ ий аэродром гыч ийын коштшо станцийыш чоҥэштымаш лийэш.

Папанин лагэр дэкэ чоҥэштымэ годым мэ кэчывал кэчэ дэнэ пайдаланаш тўҥалына. Мартыштэ горизонтышто кэчэ ик мыньар час лийэш.

„Таймыр" лэдоколысо экспэдиций сай йамдылалтын да тудын сэҥымашкэ шумашыжлан ўшанаш чыла нэгыз уло гынат, мэ правитэльствын ончыктымыжо почэш скоростной кок моторан кок самольот составан йуж экспэдицийымат йамдылэнна. Тудын начальникшылан Совэт Ушэм гэрой Спирин йолташ назначитлалтын. Кок машинажат Мурманскыштэ лийэш да кўлэш лиймэ годым Барэнцбургыш (Шпицбэргэн) чоҥэштат.

Кызыт рэмонтироватлэн пытаралтшаш „Ермак" лэдокол Папанин группым сниматлаш колтымо экспэдицийын рэзэрвнэ суднажэ лийаш тўҥалэш.

Мый, экспэдиций начальник, Моско гыч Мурманскыш 3 фэвральыштэ лэктам. „Таймыр" лэдокол Грэнландий тэҥызыш 10 фэвраль гутлаштэ лэктэш. Тидэ шот дэнэ ий районыш мэ лачак польарнэ йӱд пытымылан—18-20 фэвральлан мийэн шуына.

СССР правитэльствым образоватлымэ нэргэн *В. М. МОЛОТОВ йолташын ойлымыжо гыч*

(М У Ч А Ш)

ойлымо пэш чаплэ шомакшым шарнаш тӱҥалына гын, сайрак лийэш: „Совэтский условийыштэ вуйлатышэ лийаш-калыкын шинча ончылно к/гу чэсть дэн ӱшаным налмаш лийэш... Вуйлатышэ-шамыч толыт да кайат, а калык кодэш. Калык вэлэ колыдымо. Молыжо чыланат—куснылшан. Садлан кӧра калыкын ӱшанжэ дэнэ дорожитлэн мошташ кӱлэш". (Сово кырымаш)

„Калыкын ӱшанжэ дэнэ дорожитлэн моштымаш"—Калык Комиссар-шамыч Совэтын тӱҥ обязанностьшо тыгай, государственнэ вуйлатышэ - шамыч кокла гыч кажныжын тӱҥ обязанностьшо тыгай.

Вэрховный Совэтыш сайлымаш да тидэ жапыштэ коммунист дэн бэспартийнэ-шамычын пэнгыдэмшэ блокшо мэмнан элын историйыштыжэ, социализмын историйыштыжэ у страницым почыт. Коммунист дэн бэспартийнэ-шамычын сэҥышэ блокышт дэнэ сайлымэ Вэрховный Совэтлан мэ каласышаш улына: мэ вуйлатышэ — коммунист-шамыч шинчышаш улына, мэмнан сэҥымашна мэмнан ыштымэ пашаштына шуко миллионан бэспартийнэ массэ дэнэ кажнэ кэчын да живой кыл кучымаш мыньарэ пэнгыдырак лийаш тӱҥалэш, мэмнан сэҥымашна тунарэ шукырак лийэш. (Сово кырымаш).

Мэмнан Совэт Ушэмыштэ ожно уждымо да капитализм общэствым класс-шамычлан шэлэдымэ моло эллаштэ лийдымэ,—мэмнан дэнэ шэмэр-шамычын властьышт сэнымэ нэгызэш калыкын моральнэ да политичэский йэдинствожо ышталтын, садлан вэт мэмнан элыштэ ик тичмашыжэ кок кугу вий: калык дэн коммунизм лишэмынат да ушнэныт. (Рӱжгэ сово кырымаш).

Тидэ чылажат мэмнан ӱмбак кугу обязанность-шамычым пышта. Нинэ обязанность-шамычым умылышлан Вэрховный Совэтыш дэпутат-шамычын сайлымэ водын мэ Москошто, Сталинский округысо избиратэль-шамыч погынымашэш Сталин йолташын ойлымыжым шарнышаш улына. Тудо ойлыш:

„Сайлышэ-шамыч, калык шкэ дэпутатшэ дэч тэвэ мом трэбоватлымаш улыт: нуно шкэ задачыштын кӱкшытэшышт кодышт, нуно шкэ пашаштышт политичэский обыватэль-шамыч тангыыш ынышт воло, нуно Лэнинский типан политичэский дэйатэль-шамыч постэш кодышт, нуно Лэнин сэмын, тугайак раш да опрэдэльонный дэйатэль лийышт (сово кырымаш), нуно, Лэнин гайак, кучэдалмаштэ лӱддымӧ да калык тушман-шамыч дэк чаманыдымэ лийышт (сово кырымаш), нуно паша нэлэмаш тӱҥалмэ годым, да горизонтышто иктаж могай шучкылык сӱрэтлалташ тӱҥалмэ годым кэч могай паникэ дэч, кэч могай паникэ гай дэч эрыкан лийышт, нуно, Лэнин эрыкан лиймэ сэмынак, кэч могай паникэ гай дэч тыгай эрыкан лийышт (сово кырымаш), нуно сложно вопрос-шамычым рэшатлымэ годым, кушто чыла плъус дэн минус шотышто чыла могырымат ориэнтаций да чыла могырымат шотыш налмэ кӱлэш, Лэнин гайак, тугак мудрый да вашкыдымэ лийышт (сово кырымаш), нуно, Лэнин гайак, тугак правдивэ да чэстнэ лийышт (сово кырымаш), нуно калыкым Лэнинын йӧратымыжэ сэмынак, тугак шкэ калыкшым йӧратышт (сово кырымаш)".

Умбакыжэ Сталин йолташ дэпутат-шамычлан шкэ ончылнышт кугу Лэнинын кугу примэржэ лийжэ да чыла шотыштат Лэнинлан подражатлышт манын ойлыш. (Рӱжгэ сово кырымаш).

Сталин йолташ тидэ кӱкшӧ трэбованым Вэрховный Совэт дэпутат-шамыч дэк прэдйавитлыш. Тидэ чылажат Калык Комиссар шамыч Совэт дэкат тичмашынак относитла. Мэ шарнышаш улына: Калык Комиссар-шамыч Совэтым образоватлымэ тӱҥалтыш гычак Лэнин вуйлатэн да мэ мэмнан чумыр пашан нэгызшым ыштышэ кугу Лэнинын достойный учэникшэ шамыч лийаш тыршышаш улына. (Кужу жап рӱжгэ сово кырымаш).

Мэ мэмнан кугу тунуктышынан да Совэт Ушэмысэ калык-шамычын вождьшо—вэликий Сталинын ӱшан помощникшэ шамыч лийнэна. Чыла важный вопросыштат мэ, Калык Комиссар-шамыч Совэт, совэтлан да указанийлан большэвистский партийын Цэнтральный Комитэтшэ дэк, да эн ончычак Сталин йолташ дэк обращатлэна. (Кугу оваций).

Заклъучэнийэш Сталин йолташын шомакшэ дэнэ ойлэм: „мэмнан, ЦК члэн-шамычым, правитэльствэ члэн-шамычым налаш гын, то мэмнан кугу пашалан илыш дэч моло калыкын всэобщий благосостойанийжэ вэрч, чыла шэмэр-шамычлан, миллионно массылан йывыртымаш вэрч кучэдалмаш дэч моло илыш мэмнан укэ". (Овацийыш куснышо рӱжгэ сово кырымаш).

ВЛКСМ Горком ЦК Плэнум рэшэний тунэммашым ок вуйлатэ

ВКП(б) ЦК Плэнум рэшэнийым лукмылан пэл тылзат шуэш. Тугэ гынат, тидэ пэш важнэ рэшэний тунэммашым Йошкар-Ола горкомол организоватлэн огыл. Горкомол сэкрэтарь Мэлэдин йолташ пэрвичный комсомол организаций-шамычлан тидэ рэшэнийым тунэмаш указанийым пумо олмэш, —мэ тидэ рэшэнийым оласэ общо комсомол погынымашэш лончылаш рэшитлэн улына,—манэш. Но общий комсомол погынымашыжэ тачэ мартэнат эртаралтын огыл. Пэрвичный комсомол организацийлаштат тидэ важнэ рэшэний тунэммаш пэш начар кайэ. Ола кӧргыштӧ 54 пэрвичный комсомол организаций гыч мыньар пэрвичный комсомол организацийыштэ тунэмыт горкомол да тудын сэкрэтарьжэ Мэлэдин огыт палэ. Адак тидэ тунэммашым кӧ эртарышаш улмымат горкомол огэш шинчэ. Нуным инструктироватлэн огытыл. Рэшэний тунэммашым самотьоклан кудалтэныт. Садланак ола кӧргыштӧ улыжат 20 пэрвичный организацийыштэ гына тунэммашым эртарэныт. Моло организацийыштэ ВКП(б) ЦК Плэнумын рэшэнийжым тунэмаш огытат шоналтэ.

Тэвэ МАССР Исполком пэлэнсэ пэрвичный комсомол организацийым налына. Тидэ комсомол организаций ВКП(б) ЦК плэнум рэшэний тунэмаш жапым муын огыл?! Нуно пэл тылзэ эртак комсомол комитэтым сайлэн кийэныт. Тыгак рэспублик Зэмэльный Управлэний, МАССР ОНО да моло организацийлаштат тунэмаш организоватлымэ огыл.

Молан вара тыгэ лийын? Горкомол да тудын сэкрэтарьжэ Мэлэдин йолташ плэнум рэшэнийын кӱлэшыжым умлэн огыл. Тудо тидэ рэшэний комсомоллан ок относитлэ шонэн. Тидын дэнэ гына пэрвичный комсомол организацийлаштэ рэшэний тунэммашын чытыдымын начар каймыжым ончыкташ лийэш.

П. Щэрбаков.

Самырык стахановэц-шамыч сльот

26 йанварьыштэ Пэктубай район кэнтрэш йал озанлыкысэ самырык стахановэц - шамычын сльотышт лийэ. Тушко чылажэ 163 йэҥ погынэн ыльэ. Тидэ сльотышто шошо агалан йамдылалтмаштэ пашам вийан ышташ да 1938 ийыштэ колхозлаштэ стахановский движэнийым шараш ӱжын колхозник-шамычлан обращэнийым лукмо. Колхоз-шамычын шошо агалан йамдылалтмыштым тэргаш „Куштылго кавалэрий" рэйд эртаралтэш. Тидын дэнэ пырльа колхоз - шамычлан кӱлэш полышым пумо.

Райкомол колхоз-шамычын шошо агалан йамдылалтмыштым тэргаш тӱҥалэш. Колхоз прэдсэдатэль, бригадир, тракторист-шамычым ӱжын, нунын ыштымэ пашаштым колышташ тӱҥалэш.

Кызыт Пэктубай комсомол организацийлан шошо агалан йамдылалтмаштэ массэ умландымаш пашам шындаш партийнэ организацийлан полшэн шогыман.

К. Зинин.

Вэрховный Совэт дэпутат Сэргэйэва йолташым вашлиймэ лӱмэш погынымаш

26 йанварьыштэ Морко избиратэльный округысо комсомолэц - избиратэль шамыч Вэрховный Совэт Национальность Совэтын дэпутатшэ Вэрховный Совэтын пэрвой Сэссийышкыжэ мийшэ М. Сэргэйэва йолташым вашлийыч.

Сэргэйэва йолташ вашлиймэ лӱмэш лӱмын погынымаш лийэ. Погынымаштэ Сэргэйэва йолташ Сэссийын лашажэ да Москошто ужын коштмыжо нэргэн каласкалыш.

Димитрийэв.

Пашам сайын ышта

Йошкар-Ола Лэсотэхничэский рабфак пэлэнсэ комсомол организаций пашам сай ышта. Политучобо жапыштэ эртаралтэш. Комсомолэц-шамыч политучобым сай йамдылалт тольыт.

Школышто тунэммэ качэствым нӧлталашлан студэнт-шамыч коклаштэ соцсорэвнованьым шарымэ. Шуко комсомолэц - шамыч Морозова, Борисэнко, Козлов, Лофанов да молат чыла прэдмэт дэнат отличнэ тунэмыт.

Нэсойузный молодьож коклаштат воспитатэльный паша ышталтэш. Нуным политучобо дэнэ авалтымэ. Чыланат заньатийыш йамдылалтын коштыт. Вашваш сорэвноватлат. Шукыжо общэствэннэ пашам ыштат, кызыт 18 йэҥым комсомолыш пуртымо.

А. И. Лэонтьэв.

КИТАЙЫСЭ КРЭДАЛМАШ

30 йапон самольотым пытарымэ

26 йанварьыштэ Китай авиаций Нанкиныштэ йапон аэродромым бомбардироватлымэ годым 30 йапон самольотым пытарэн. Ик мыньар йапон льотчик-шамыч колэныт. Вучыдымо бомбардировко йапон самольот-шамычын аэродром гыч чоҥэшташ йамдылалтмышт жапыштэ тӱҥалын. Китай льотчик-шамыч пэш кӱшыч бомбым кышкеныт.

Партизан движэний кушкэш

Йапонэц-шамычын налмэ Йанцзы эҥэр дэч кэчывал вэл районлаштыжэ партизан движэний кушкын шога. Тидэ движэний йапон войскан дэйствийжым утларак шыгырэмда. 8 тӱжэм йэҥан китай партизан отрад-шамыч Исин олам (Тайху йэрын западнэ сэрыштыжэ) налыныт, манын пэчать увэртара. Тидлан кӧра шукэртэ огыл Путуныштo партизан движэний ваштараш кучэдалаш Ханчжоу гыч Шанхайыш толшо 10 тӱжэм йапон салтакым Исан районыш кусарымэ.

26 йанварьыштэ фронтын Ханчжоу участкыштыжэ кучэдалмаш кайэн. „Хуамэйваньбао" газэтын увэртарымыжэ почэш йапонэц-шамычын Цзяньтан эҥэр гӧч вончаш тӧчэныт, но вончэн кэртын огытыл. Китай войска пульэмьот дэнэ вийан лӱйкалэн нуным мӧҥгэш поктэн колтэн.

Испан фашист-шамыч молодьожым вийэш вэрбоватлат

Эспань агэнствэ испан мятэжник - шамычын „Испанский фалангистский молодьож" фашист организаций молодьожым вийэш вэрбоватлымэ нэргэн увэртарымашым ончыкта. Уэскаштэ лэкшэ мятэжник-шамычын „Нуэва Эспанья" газэт шукэртэ огыл „Уэскаштэ илышэ чыла 7 ийаш гыч 15 ийаш йоча дэн 15 ийаш гыч 18 ийаш рвэзэ йэҥ дэк шукталтэш: „Испанский фаланги" йуношэский организацийын бурошкыжо тидэ тылзын 15 дэн 30 числаштыжэ лийшаш. Кӧ тидэ распорьажэнийым шуктымаш дэч корангэш, тудын, адак тудын шочмышт мэмнан пашан тушманжылан увэртаралтэш," манын увэртымашым пэчэтлэн.

Отв. рэдактор—
Г. М. ЭРСКИЙ.

Упол. Марлита А-74. Тираж 3000 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган. Савыктыше „М.К."